

7 juni 2013

Onderzoek naar werkdruk en taken

Inhoudsopgave

Onderzoek naar werkdruk en taakbeleid <i>(Onderzoeksverantwoording)</i>	3
Onderzoek werkdruk en taken primair onderwijs	4
Onderzoek werkdruk en taken voortgezet onderwijs	12
Onderzoek werkdruk en taken VO OOP	16
Bijlage I / artikel Schooljournaal	19
Bijlage II / persbericht	26

Onderzoek naar werkdruk en taakbeleid

CNV Onderwijs ontvangt in toenemende mate verontrustende signalen van leden over de toegenomen werkdruk. Daarom is besloten de leden een vragenlijst voor te leggen om inzicht te krijgen in de oorzaken van de werkdruk. Er zijn drie enquêtes uitgezet onder leden van CNV Onderwijs:

Leraren primair onderwijs

De online vragenlijst is uitgezet onder leden van CNV Onderwijs met een e-mailadres die als leraar werkzaam zijn in het primair onderwijs. 3565 leraren vulden de enquête in. Dat is een respons van 21%.

Werkdruk is al decennia een groot probleem in het basisonderwijs. Er is veel onderzoek gedaan naar werkdruk. Er is vaak geconstateerd dat de werkdruk in het onderwijs hoog is. Ook van de regeldruk en de ervaren werkdruk van het individu zijn voldoende onderzoeksresultaten bekend. Er zijn minder gegevens beschikbaar over de invloed van lesgebonden (oudercontacten, lesvoorbereiding, handelingsplannen, groepsplannen etc.) en niet-lesgebonden taken (musical groep 8, schoolreisje, feestjes etc.) op de werkdruk.

Welke van deze taken zouden minder kunnen? Wie veroorzaakt deze extra taken? Welke gevolgen hebben deze taken voor de leraar? Dat zijn vragen waarop het onderzoek antwoord geeft.

Docenten voortgezet onderwijs

De online vragenlijst is uitgezet onder leden van CNV Onderwijs met een e-mailadres die als docent werkzaam zijn in het voortgezet onderwijs. 701 docenten vulden de enquête in. Dat is een respons van 22%.

CNV Onderwijs krijgt signalen dat scholen vanwege financiële problemen zich niet houden aan het taakbeleid zoals dat in de cao voortgezet onderwijs is vastgelegd. Dit heeft grote gevolgen voor de werkdruk op middelbare scholen. Het onderzoek geeft antwoord op de vraag waardoor de werkdruk van docenten toeneemt en in hoeverre afspraken in de cao om de werkdruk beheersbaar te houden worden nageleefd door schoolbesturen. Het antwoord beperkt zich tot de werkdrukveroorzakers op hoofdlijnen en de cao-afspraken. In het najaar zal CNV Onderwijs een verdiepend onderzoek doen naar de werkdruk in het voortgezet onderwijs.

OOP' ers (conciërge, administratief medewerker etc.) voortgezet onderwijs

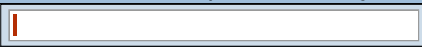

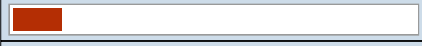

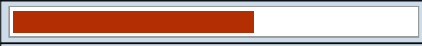

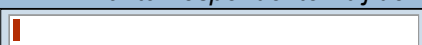

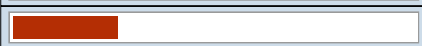
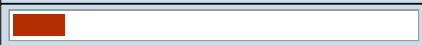

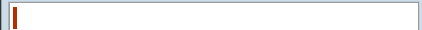
De online vragenlijst is uitgezet onder leden van CNV Onderwijs met een e-mailadres die in een onderwijs ondersteunende functie werkzaam zijn in het voortgezet onderwijs. 178 oop' ers vulden de enquête in. Dat is een respons van 19%.

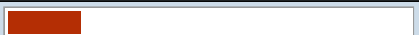

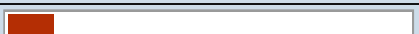

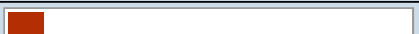
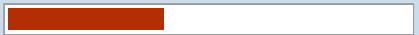

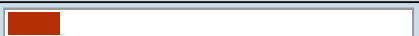

De leden die de vragenlijst hebben ingevuld is representatief voor alle leden van CNV Onderwijs die werkzaam zijn in het primair en voortgezet onderwijs, met een uitzondering: in verhouding tot het ledenbestand van CNV Onderwijs hebben iets meer leden in de oudere leeftijdscategorieën de vragenlijsten ingevuld.

Onderzoek werkdruk en taken primair onderwijs

Onderzoeksresultaten - 27-05-2013

Onderzoeksnaam	Werkdruk en taken in de school PO
Selectie	alle vragen
Selectiedatum	14/05/13 - 25/05/13

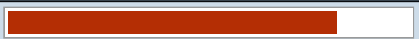

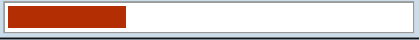

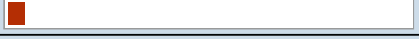

1. Hoe ervaar je je eigen werkdruk op school op een schaal van 1 tot en met 5 (van geen werkdruk tot een zeer hoge werkdruk)?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3477</i>			
1		0.5	16
2		2.1	74
3		12.1	421
4		54.5	1895
5		30.8	1071
2. Voel je de hoge werkdruk als een probleem?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3475</i>			
ja		80.0	2780
nee		20.0	695
3. De hoge werkdruk heeft een negatieve uitwerking op (meerdere antwoorden mogelijk): <i>Meerdere antwoorden mogelijk</i>			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3476</i>			
de kwaliteit van mijn werk		50.5	1757
het plezier in mijn werk		66.5	2311
mijn privé-leven		59.9	2081
mijn gezondheid		46.7	1625
niet van toepassing		5.5	192
4. Wat veroorzaakt met name de werkdruk?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3477</i>			
lesgevende taken		1.3	44
lesgebonden taken (zoals oudercontacten, lesvoorbereiding, handelingsplannen)		52.1	1812
niet-lesgebonden taken		42.9	1493
niet van toepassing		3.7	128
5. Gaan de niet-lesgevende (= lesgebonden en niet-lesgebonden) taken op jouw school ten koste van de lesgevende taken?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3477</i>			
ja		61.5	2137
nee		26.1	907
weet niet		12.5	433
6. Wat vind je van de hoeveelheid activiteiten die jouw school op zich neemt naast het lesgeven?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3476</i>			
te veel		26.0	903
veel		53.9	1875
precies goed		18.6	646
weinig		1.4	49
te weinig		0.1	3

7. Wie bepaalt welke niet-lesgebonden taken er op jouw school worden uitgevoerd? (meerdere antwoorden mogelijk) <i>Meerdere antwoorden mogelijk</i>			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3476</i>			
bestuur		39.0	1355
schoolleider		85.8	2983
de P(G)MR		6.0	210
team		60.2	2092
ouders		15.3	533
weet niet		2.9	102
8. Wat vind je over het algemeen van de normering van het aantal uren dat aan een niet-lesgebonden taak wordt gekoppeld?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3477</i>			
veel te weinig		20.5	712
te weinig		46.8	1628
voldoende		17.9	624
te veel		12.5	435
veel te veel		2.2	78
9. Heb je zelf inspraak in de niet-lesgebonden taken die je gaat doen?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3476</i>			
ja		26.8	930
deels		67.6	2350
nee		5.6	196
10. Word je wel eens een niet-lesgebonden taak opgelegd die je liever niet wilt doen?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3476</i>			
vaak		8.2	285
soms		80.6	2803
nooit		11.2	388
11. Worden de niet-lesgebonden taken bij de planning van het volgende schooljaar in het team besproken?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3476</i>			
ja		76.9	2674
nee		23.1	802
12. Komen er gedurende het jaar nieuwe niet-lesgebonden taken bij?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3476</i>			
vaak		36.9	1284
soms		55.5	1929
zelden		7.3	253
nooit		0.3	10
13. Vind je dat de niet-lesgebonden taken over het algemeen evenredig worden verdeeld over alle teamleden?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3476</i>			
ja		51.7	1798
nee		39.7	1379
geen mening		8.6	299
14. Heb je het idee dat deeltijders relatief gezien meer of minder niet-lesgebonden taken hebben dan voltijders?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3476</i>			
meer		38.7	1345
gelijk		40.0	1389
minder		12.9	447
geen mening		8.5	295

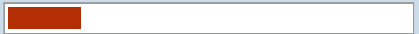

15. Welke van de onderstaande taken zou geschrapt mogen worden? (maximaal 3 antwoorden)			
<i>Meerdere antwoorden mogelijk</i>			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3438</i>			
aandacht voor pesten		0.7	25
aandacht voor obesitas		47.5	1632
aandacht voor drugs/alcohol		31.6	1085
seksuele voorlichting		14.4	494
verkeerseducatie		4.6	158
zwemlessen		43.2	1484
aandacht voor kinderboekenweek		5.8	199
geen		21.4	736
anders, namelijk: [Open antwoorden] (zie bijlage)		15.9	546
16. Welke van deze taken zou in elk geval moeten blijven (maximaal 3 antwoorden)			
<i>Meerdere antwoorden mogelijk</i>			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3447</i>			
aandacht voor pesten		92.4	3184
aandacht voor obesitas		5.8	201
aandacht voor drugs/alcohol		13.3	460
seksuele voorlichting		24.9	857
verkeerseducatie		59.9	2065
zwemlessen		13.2	456
aandacht voor kinderboekenweek		57.3	1975
geen		0.5	16
17. Welke van de onderstaande taken zou geschrapt mogen worden? (maximaal 3 antwoorden)			
<i>Meerdere antwoorden mogelijk</i>			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3457</i>			
schoolreisje		8.3	287
afsluitend Cito-feest		60.3	2085
Paas-ontbijt		22.2	767
sportdag		4.5	154
projectweken		19.4	672
carnaval		38.5	1331
avondvierdaagse		57.2	1976
musical groep 8		3.8	132
herfsttafel		16.3	564
het lokaal 'aankleden'		5.6	194
geen		5.8	201
anders, namelijk: [Open antwoorden] (zie bijlage)		8.0	275
18. Welke van de onderstaande taken zou in elk geval moeten blijven? (maximaal 3 antwoorden)			
<i>Meerdere antwoorden mogelijk</i>			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3449</i>			
schoolreisje		66.2	2283
afsluitend Cito-feest		1.9	65
Paas-ontbijt		13.4	463
sportdagen		57.9	1998
carnaval		10.8	371
avondvierdaagse		2.7	92
musical groep acht		59.7	2058
herfsttafel		5.5	188
het lokaal 'aankleden'		49.4	1703
geen		1.1	39

19. In welke van de onderstaande taken zou flink gesneden kunnen worden? (maximaal 3 antwoorden) Meerdere antwoorden mogelijk			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3452</i>			
handelingsplannen schrijven		68.7	2370
correctiewerk		18.9	652
vergaderingen		48.9	1688
oudercontacten		3.2	110
groepsplannen		47.0	1624
toetsen afnemen		19.4	670
MR-werk		9.6	330
leerlingvolgsysteem bijhouden		25.3	873
geen		6.1	210
anders, namelijk: [Open antwoorden] (zie bijlage)		5.5	191
20. Welke van de onderstaande taken vind je het meest belangrijk om tijd aan te besteden? (maximaal 3 antwoorden) Meerdere antwoorden mogelijk			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3462</i>			
handelingsplannen schrijven		11.7	406
correctiewerk		34.6	1198
vergaderingen		11.4	394
oudercontacten		72.5	2509
groepsplannen		37.1	1284
toetsen afnemen		21.0	726
MR-werk		3.8	130
leerlingvolgsysteem bijhouden		54.0	1871
geen		2.0	70
21. Past je totale takenpakket binnen je individuele normjaartaak?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3474</i>			
nee, ik heb veel te veel taken in relatie tot mijn individuele normjaartaak		30.1	1046
nee, ik heb iets te veel taken in relatie tot mijn individuele normjaartaak		40.7	1415
ja, mijn takenpakket komt goed overeen met mijn individuele normjaartaak		27.7	963
nee, ik heb te weinig taken in relatie tot mijn individuele normjaartaak		1.4	50
22. Voel je je onder druk staan om meer uren te werken dan je volgens je benoeming zou moeten maken?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3474</i>			
vaak		47.2	1638
soms		46.4	1611
nooit		6.5	225
23. Zouden de uren die je meer maakt dan volgens je benoeming uitbetaald moeten worden?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3474</i>			
ja		66.7	2316
nee		13.9	483
geen mening		19.4	675
24. Kaart je de hoge werkdruk door het grote takenpakket wel eens aan?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3474</i>			
ja		85.0	2954
nee		9.8	342
niet van toepassing		5.1	178

25. Bij wie kaart je de hoge werkdruk door het grote takenpakket aan?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3474</i>			
schoolleider		52.1	1811
de P(G)MR		0.9	30
individuele collega's		14.8	515
in het team		25.1	871
niet van toepassing		7.1	247
26. Stelt de school bij de jaarplanning prioriteiten bij de keuze voor de niet-lesgebonden taken?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3473</i>			
ja		50.8	1764
nee		25.8	896
weet niet		23.4	813
27. Vind je dat de school meer prioriteiten zou moeten stellen bij de keuze voor de niet-lesgebonden taken?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3474</i>			
ja		81.7	2838
nee		18.3	636
28. Hierna volgt een aantal stellingen waar we graag je mening over horen.			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3474</i>			
32. De overheid en de inspectie vragen te veel extra taken van het onderwijs			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3474</i>			
helemaal mee eens		68.9	2394
mee eens		29.5	1024
geen mening		0.8	28
oneens		0.7	26
helemaal oneens		0.1	2
33. De maatschappij en de ouders vragen te veel extra taken van het onderwijs			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3474</i>			
helemaal mee eens		47.5	1651
mee eens		44.3	1540
geen mening		3.7	128
oneens		4.3	151
helemaal oneens		0.1	4
34. Het schoolbestuur en de schoolleider nemen te veel extra taken voor de school aan			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3474</i>			
helemaal mee eens		27.7	963
mee eens		46.2	1605
geen mening		16.4	569
oneens		9.6	333
helemaal oneens		0.1	4
35. De administratieve handelingen rondom zorgleerlingen kosten meer dan ze opleveren			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3474</i>			
helemaal mee eens		45.1	1566
mee eens		41.4	1438
geen mening		5.8	202
oneens		7.4	258
helemaal oneens		0.3	10

36. De verantwoordingsplicht in het onderwijs is een belangrijke oorzaak van de hoge werkdruk			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3474</i>			
helemaal mee eens		56.3	1955
mee eens		37.9	1317
geen mening		3.2	110
oneens		2.6	91
helemaal oneens		0.0	1
37. Ik besteed liever mijn tijd aan niet-lesgebonden taken dan aan lesgevende en lesgebonden taken.			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3474</i>			
helemaal mee eens		0.9	33
mee eens		2.0	69
geen mening		6.1	213
oneens		44.3	1540
helemaal oneens		46.6	1619
38. Ik besteed liever mijn tijd aan rekenen en taal dan aan drugs en obesitas.			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3474</i>			
helemaal mee eens		39.3	1367
mee eens		41.8	1452
geen mening		9.5	329
oneens		8.8	307
helemaal oneens		0.5	19
39. Ik vind het alleen de taak van de ouders/verzorgers om te vertellen over seks, alcohol, drugs en gezond eten.			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3474</i>			
helemaal mee eens		4.5	155
mee eens		20.3	705
geen mening		12.3	428
oneens		59.1	2054
helemaal oneens		3.8	132
40. Voor mij zijn juist de niet-lesgebonden taken de slagroom op de taart.			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3474</i>			
helemaal mee eens		1.2	40
mee eens		11.1	384
geen mening		20.7	720
oneens		51.7	1795
helemaal oneens		15.4	535
41. Een school zou een paar activiteitenbegeleiders moeten aanstellen voor de niet-lesgebonden taken.			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3474</i>			
helemaal mee eens		14.6	507
mee eens		48.0	1669
geen mening		21.5	746
oneens		13.8	481
helemaal oneens		2.0	71
42. Ik vind dat we moeten stoppen met schoolreisjes die geen educatief doel hebben.			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3474</i>			
helemaal mee eens		9.7	337
mee eens		17.6	613
geen mening		10.1	351
oneens		46.3	1610
helemaal oneens		16.2	563

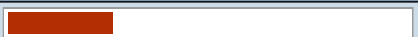

43. Wat zou er moeten gebeuren op jouw school met betrekking tot vermindering van taken om de werkdruk acceptabel te maken?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 2996</i>			
Niet invullen [Open antwoorden] (zie bijlage)		100.0	2996
44. Wat zou CNV Onderwijs volgens jou kunnen doen met betrekking tot vermindering van taken voor het primair onderwijs?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 2838</i>			
Niet invullen [Open antwoorden] (zie bijlage)		100.0	2838
45. Wil je eventueel benaderd worden door Schooljournaal of andere pers over het onderwerp van dit onderzoek?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3475</i>			
ja, e-mailadres: [Open antwoorden] (zie bijlage)		10.3	357
nee		89.7	3118
46. Ben je een			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3475</i>			
man		18.2	631
vrouw		81.8	2844
47. In welke onderwijssoort werk je?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3475</i>			
basisonderwijs		89.9	3125
speciaal basisonderwijs		6.0	209
(voortgezet) speciaal onderwijs		4.1	141
48. Wat is je leeftijd?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3475</i>			
20-30 jaar		10.2	356
31-40 jaar		19.9	693
41-50 jaar		18.6	648
51-65 jaar		51.2	1778
49. Wat is je betrekkingsovervang?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 3476</i>			
< 0,4 fte		2.8	96
0,4 – 0,6 fte		20.4	709
0,6 – 0,8 fte		23.4	814
0,8 – 1 fte		53.4	1857

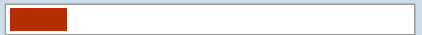

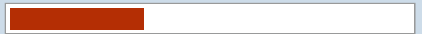

Onderzoek werkdruk en taken voortgezet onderwijs

Onderzoeksresultaten - 27-05-2013

Onderzoeksnaam	Werkdruk en taken in de school VO docenten
Selectie	alle vragen
Selectiedatum	14/05/13 - 25/05/13

1. Hoe is het de afgelopen drie schooljaren met uw werkdruk gesteld?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 690</i>			
Mijn werkdruk is hetzelfde gebleven		6.5	45
Mijn werkdruk is een beetje toegenomen		33.5	231
Mijn werkdruk is fors toegenomen		57.5	397
Mijn werkdruk is een beetje afgenomen		1.4	10
Mijn werkdruk is fors afgenomen		1.0	7
2. Wat verwacht u dat er het komende schooljaar met uw werkdruk gaat gebeuren?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 689</i>			
Mijn werkdruk zal hetzelfde blijven		14.7	101
Mijn werkdruk zal een beetje toenemen		42.4	292
Mijn werkdruk zal fors toenemen		39.8	274
Mijn werkdruk zal een beetje afnemen		2.3	16
Mijn werkdruk zal fors afnemen		0.9	6
3. Wat is bij u op school feitelijk (dus niet alleen op papier) de maximum lessentaak per jaar voor een voltijd docent?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 689</i>			
750 klokuren per jaar		27.0	186
Minder dan 750 klokuren per jaar		2.2	15
Meer dan 750 klokuren per jaar		39.6	273
Weet niet		31.2	215
4. Wat is bij u op school feitelijk het maximum aantal lessen per week voor een voltijd docent?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 689</i>			
Minder dan 24 lessen van 50 minuten		1.0	7
24 lessen van 50 minuten		7.1	49
25 lessen van 50 minuten		33.4	230
26 lessen van 50 minuten		18.3	126
Meer dan 26 lessen van 50 minuten		7.7	53
Wij kennen geen lessen van 50 minuten, maar van (geef a.u.b. aantal lessen en aantal minuten): [Open antwoorden] (zie bijlage)		27.4	189
Weet niet		5.1	35
5. Hoeveel weken staan er lessen ingeroosterd op uw school in schooljaar 2012-2013?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 689</i>			
38 weken		72.1	497
37 weken		20.5	141
Minder dan 37 weken		7.4	51
6. Wat vindt u van het aantal uren dat u krijgt voor het voorbereiden van lessen en nakijken (de opslagfactor voor- en nawerk)?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 689</i>			
Meer dan genoeg		3.2	22
Precies genoeg		27.6	190
Iets te weinig		31.2	215
Veel te weinig		34.5	238
Geen mening		3.5	24

7. Wat is bij u op school voor een voltijd docent het vaste aantal uren in het taakbeleid voor deskundigheidsbevordering?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 689</i>			
10% van de jaartaak of 166 uur		43.4	299
Minder dan 10% van de jaartaak of 166 uur		25.4	175
Meer dan 10% van de jaartaak of 166 uur		4.2	29
Weet niet		27.0	186
8. Wat vindt u van de hoeveelheid activiteiten die uw school op zich neemt naast het lesgeven?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 689</i>			
Veel te veel		18.3	126
Te veel		53.7	370
Precies goed		23.8	164
Te weinig		4.2	29
Veel te weinig		0.0	0
9. Krijgt u zelf genoeg uren toegekend voor de niet-lesgevende taken die u moet doen?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 689</i>			
Meer dan genoeg		2.8	19
Precies genoeg		16.3	112
Iets te weinig		36.0	248
Veel te weinig		45.0	310
10. Wat vindt u van de hoeveelheid vergadertijd bij u op school als u kijkt naar wat die tijd oplevert?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 689</i>			
Te veel		66.6	459
Precies goed		25.8	178
Te weinig		7.5	52
11. Wat vindt u van de hoeveelheid administratie en papierwerk die u als docent moet doen?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 690</i>			
Te veel		77.5	535
Precies goed		21.9	151
Te weinig		0.6	4
12. Wat vindt u van de groepsgrootte bij u op school?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 690</i>			
De groepen zijn vaak te groot		58.6	404
De groepsgrootte is ongeveer goed		40.7	281
De groepen zijn vaak te klein		0.7	5
13. Op welke van de volgende punten is het taakbeleid bij u op school in de afgelopen drie schooljaren gewijzigd?			
Meerdere antwoorden zijn mogelijk. <i>Meerdere antwoorden mogelijk</i>			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 689</i>			
Het maximum aantal lessen per docent per week		26.1	180
De definitie van wat daarbij meetelt als een les		34.8	240
De duur van een les		13.1	90
De opslagfactor ten behoeve van voor- en nawerk		25.4	175
Het vaste aantal uren deskundigheidsbevordering		23.7	163
De uren die worden toegekend voor niet-lesgebonden taken		69.4	478
Geen van deze punten >> 15		16.8	116
14. Als het taakbeleid gewijzigd is, kunt u dan aangeven of dit gebeurd is na een peiling waarbij ten minste tweederde van de betrokken docenten daarmee heeft ingestemd?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 573</i>			
Ja		27.6	158
Nee		47.3	271
Weet niet		25.1	144

15. Zijn er nu bij u op school plannen om het taakbeleid voor het komende schooljaar 2013-2014 te wijzigen op een of meer van de volgende punten? (Meerdere antwoorden mogelijk)			
<i>Meerdere antwoorden mogelijk</i>			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 690</i>			
Het maximum aantal lessen per docent per week		22.6	156
De definitie van een les		14.1	97
De duur van een les		9.6	66
De opslagfactor ten behoeve van voor- en nawerk		22.3	154
Het vaste aantal uren deskundigheidsbevordering		22.3	154
De uren die worden toegekend voor niet-lesgebonden taken		52.3	361
Geen van deze punten >> 17		35.1	242
16. Als er plannen zijn het taakbeleid voor komend schooljaar te wijzigen, kunt u dan aangeven of dit gebeurt na een peiling waarbij ten minste tweederde van de betrokken docenten daarmee heeft ingestemd?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 448</i>			
Ja		33.5	150
Nee		46.0	206
Weet niet		20.5	92
17. Wat is uw geslacht?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 690</i>			
Man		59.9	413
Vrouw		40.1	277
18. Tot welke leeftijdsgroep behoort u?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 690</i>			
20-30 jaar		5.9	41
31-40 jaar		14.8	102
41-50 jaar		18.8	130
51 jaar of ouder		60.4	417
19. Wat is uw betrekkingssomvang?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 690</i>			
< 0,4 fte		0.4	3
0,4 – 0,6 fte		7.0	48
0,6 – 0,8 fte		16.7	115
0,8 – 1 fte		75.9	524
20. Wilt u eventueel benaderd worden door Schooljournaal of andere pers over het onderwerp van dit onderzoek?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 690</i>			
Ja, e-mailadres: [Open antwoorden] (zie bijlage)		9.3	64
Nee		90.7	626

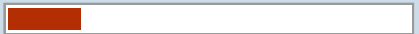
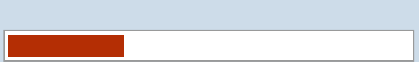

Onderzoek werkdruk en taken VO OOP

Onderzoeksresultaten - 27-05-2013

Onderzoeksnaam	Werkdruk en taken in de school VO OOP
Selectie	alle vragen
Selectiedatum	14/05/13 - 25/05/13

1. Hoe is het de afgelopen drie schooljaren met uw werkdruk gesteld?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 178</i>			
Mijn werkdruk is hetzelfde gebleven		14.0	25
Mijn werkdruk is een beetje toegenomen		34.8	62
Mijn werkdruk is fors toegenomen		46.6	83
Mijn werkdruk is een beetje afgenomen		3.4	6
Mijn werkdruk is fors afgenomen		1.1	2
2. Wat verwacht u dat er het komende schooljaar met uw werkdruk gaat gebeuren?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 177</i>			
Mijn werkdruk zal hetzelfde blijven		21.5	38
Mijn werkdruk zal een beetje toenemen		50.8	90
Mijn werkdruk zal fors toenemen		24.3	43
Mijn werkdruk zal een beetje afnemen		2.3	4
Mijn werkdruk zal fors afnemen		1.1	2
3. Wat geeft u als OOP-er de meeste werkdruk? Meerdere antwoorden zijn mogelijk. <i>Meerdere antwoorden mogelijk</i>			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 177</i>			
Geen vervanging bij verlof of afwezigheid		58.8	104
Allerlei ongeplande bijkomende taken binnen werktijd		68.9	122
Werkzaamheden buiten de normale werktijden		17.5	31
Te weinig ruimte om zelf te besluiten		16.4	29
Gebrek aan waardering voor mijn werk		35.0	62
Geen van deze punten		8.5	15
4. Hoe vaak moet u overwerken (op een dag meer dan een half uur langer werken dan waarvoor u in dienst bent)?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 177</i>			
Nooit		8.5	15
Bijna nooit		21.5	38
Zo nu en dan		41.2	73
Regelmatig		22.0	39
Vaak		4.5	8
Zeer vaak		1.7	3
Altijd		0.6	1
5. Als u meer dan een half uur per dag overwerkt, krijgt u die uren dan gecompenseerd (in tijd of in geld)?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 177</i>			
Altijd		46.3	82
Meestal		19.8	35
Soms		15.3	27
Nooit		9.0	16
Niet van toepassing		9.6	17

6. Wat voor soort functie vervult u?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 178</i>			
Conciërge		18.0	32
Lesgebonden functie (technisch onderwijsassistent, instructeur, logopedist enz.)		28.7	51
Administratieve functie		22.5	40
ICT		7.9	14
Mediatheek		4.5	8
Andere functie		18.5	33
7. Wat is uw geslacht?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 178</i>			
Man		54.5	97
Vrouw		45.5	81
8. Tot welke leeftijdsgroep behoort u?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 178</i>			
20 – 30 jaar		3.4	6
31 – 40 jaar		7.9	14
41 – 50 jaar		23.0	41
51 jaar of ouder		65.7	117
9. Wilt u eventueel benaderd worden door Schooljournaal of andere pers over het onderwerp van dit onderzoek?			
<i>Aantal respondenten bij deze vraag: 178</i>			
Ja, e-mailadres: [Open antwoorden] (zie bijlage)		14.6	26
Nee		85.4	152

Bijlage I

Onderzoek leden CNV Onderwijs: werkdruk vooral hoog door niet-lesgevende taken

‘Mag het **wat minder?**’

Dat de werkdruk in het onderwijs hoog is, is geen nieuws. Wel nieuws: die werkdruk ontstaat niet door het lesgeven, maar door ‘al het gedoe’ er om heen (van handelingsplan tot avondvierdaagse, van vergaderen tot tandenpoetslessen). Ook nieuws: in het voortgezet onderwijs worden de regels rondom taakbeleid veelvuldig aan de laars gelapt. Een groot onderzoek onder de leden van CNV Onderwijs, met daarin een wijze les: ‘In die Beschränkung zeigt sich der Meister.’ CNV Onderwijsvoorzitter Helen van den Berg noemt de uitkomsten ‘alarming’.

CIJFERTJES

- 80 procent van de leraren in het primair onderwijs vindt de werkdruk een probleem.
- 93 procent voelt zich vaak of soms onder druk staan om meer te werken dan de uren waar ze voor aangenomen zijn
- op een schaal van 1 tot en met 5 (van geen werkdruk tot een zeer hoge werkdruk) scoort 55 procent een 4 en 31 procent een 5
- 71 procent heeft te veel taken in relatie tot de individuele normjaartaak
- twee op de drie vinden dat de hoge werkdruk een negatieve uitwerking heeft op het plezier in het werk, 60 procent zegt ‘op mijn privéleven’, 51 procent ‘de kwaliteit van mijn werk’, 47 procent ‘mijn gezondheid’
- 62 procent meent dat de lesgevende taken in het gedrang komen door (niet-)lesgebonden taken
- 89 procent van de leraren krijgt wel eens niet-lesgebonden taken opgelegd die hij niet wil doen
- volgens 37 procent komen er vaak niet-lesgebonden taken bij gedurende het schooljaar, volgens 56 procent soms
- 85 procent kaart de hoge werkdruk wel eens aan, meestal bij de schoolleider (52 procent) en in het team (25 procent)
- 82 procent vindt dat de school meer prioriteiten moet stellen
- 98 procent vindt dat de overheid en Inspectie te veel extra taken van het onderwijs vragen
- 91 procent vindt dat de maatschappij en de ouders te veel extra taken vragen van het onderwijs
- driekwart vindt dat het schoolbestuur en de schoolleider te veel extra taken voor de school aannemen.
- 80 procent van de respondenten besteedt liever zijn tijd aan rekenen en taal dan aan obesitas en drugs
- 59 procent vindt niet dat het alleen de taak is van ouders/verzorgers om te vertellen over seks, alcohol, drugs en gezond eten
- 62 procent vindt niet dat scholen moeten stoppen met schoolreisjes die geen educatief doel hebben.
- 3 procent besteedt liever zijn tijd aan niet-lesgebonden dan aan lesgebonden en lesgevende taken
- 67 procent vindt dat overuren uitbetaald moeten worden.

SCHRAPPEN IN TAKEN

- Aandacht voor obesitas
- Zwemlessen
- Aandacht voor drugs/alcohol

- Afsluitend Cito-feest
- Avondvierdaagse
- Carnaval

- Handelingsplannen
- Vergaderingen
- Groepsplannen

CNV ONDERWIJS: ALARMEREND

‘Alarmerend!’ Zo noemt CNV Onderwijsvoorzitter Helen van den Berg de resultaten van het onderzoek. ‘We moeten in het onderwijs leren “nee” te zeggen tegen allerlei extra eisen die de maatschappij op het bord van de school legt. De school is niet de oplossing voor alle maatschappelijke problemen, zoals obesitas. Ook zou het goed zijn de verantwoordelijkheid voor extra activiteiten, zoals de avondvierdaagse, vaker over te laten aan actieve ouders. Ik roep schoolleiders en MR’en op om tot goede afspraken te komen over de lesgebonden en niet-lesgebonden taken en zo de werkdruk te verlagen.’ Over de grote administratieve last zegt Van den Berg: ‘De enorme verantwoordingsplicht dreigt duidelijk averechts te gaan werken. Ik ben ervan overtuigd dat meer vertrouwen

in het professioneel handelen van leraren en schoolleiders zowel de kwaliteit van het onderwijs als het werkplezier van het personeel goed zal doen. CNV Onderwijs wil op dit punt graag de discussie met de Inspectie aangaan. We zullen echt toe moeten naar minder handelings- en groepsplannen die bovendien meer op hoofdlijnen zijn.’ Van den Berg herhaalt de oproep van de afgelopen jaren om op elke school een conciërge te hebben. ‘En ook onderwijsassistenten kunnen enorm de werkdruk verlichten.’ Ze geeft aan dat CNV Onderwijs zich hard gaat maken voor afspraken op centraal niveau over werkdrukverlaging. ‘Maar scholen zullen zelf ook grenzen moeten stellen aan de hoeveelheid taken en activiteiten die ze op zich nemen.’

De werkdruk in het onderwijs is hoog, dat blijkt herhaaldelijk uit onderzoek. Uit dit onderzoek onder leden in het primair onderwijs van CNV Onderwijs (3.565 leerkrachten, respons van 21 procent) blijkt dat lesgeven het probleem niet is. Slechts 1 procent van de leraren geeft aan dat die taak de werkdruk veroorzaakt. Ruim de helft zegt dat vooral lesgebonden taken (zoals oudercontacten, lesvoorbereiding en het schrijven van handelingsplannen) de werkdruk veroorzaken, 43 procent wijt het aan niet-lesgebonden taken (zoals paasontbijtjes, schoolreisjes en lentefeesten). Een grote meerderheid van de leraren vindt dat de school (te) veel activiteiten naast het lesgeven op zich neemt en dat daar meer prioriteiten in gesteld moeten worden. Bovendien is het aantal uren dat gekoppeld wordt aan niet-lesgebonden taken voor de meeste respondenten (veel) te weinig.

PRESTATIEDRUK

Anneke Heslinga, leerkracht groep 7/8, van basisschool De Wegwijzer in Wolvega, schrijft haar hoge werkdruk toe aan ‘alle nevenactiviteiten naast het lesgeven en de hele administratieve rompslomp. Ik weet niet zo goed welke activiteit geschrapt zou kunnen worden, want dan ontnem je kinderen toch weer een leuke spelmiddag of een projectweek.’ Ze lacht: ‘Jaja, ik weet het, wij leraren willen alles en doen het voor de kinderen. Ik vind dat we geen activiteiten moeten schrappen, maar meer tijd moeten krijgen om alles goed uit te voeren.’ Heslinga ziet een belangrijke oorzaak voor de hoge werkdruk in de zware prestatiedruk. ‘Door alle eisen en verwachtingen vanuit de Inspectie, moeten we er steeds harder aan trekken om het gewenste niveau met kinderen te halen. Maar ik kan van een kaderberoepskind geen havokind maken. Gevoelsmatig levert dit een enorme werkdruk op. Ik vind

ook dat de opvoedkundige taken weer terug naar de ouders moeten. Wij zijn in de eerste plaats school! Zo vind ik het eigenlijk ook van de zotte dat wij een paar keer per jaar samen met ouders de school schoonmaken. Aan de andere kant is het lerarenvolkje ook zo dat we snel denken: “Het hoort erbij!”

DUIDELIJK SIGNAAL

Het is op scholen eerder regel dan uitzondering dat er gedurende het schooljaar niet-lesgebonden taken bij komen. Daarover schrijven respondenten: ‘Komt er iets bij, dan moet er ook iets af!’ en ‘Mijn directeur zou daar kritischer in moeten zijn en vaker “nee” moeten zeggen.’ Ruim de helft denkt dat de taken wel evenredig worden verdeeld over alle teamleden, maar bijna de helft denkt dat dus niet. Deeltijders denken vaker dat zij relatief gezien meer niet-lesgebonden taken hebben dan voltijders, terwijl een op de vijf voltijders zegt dat deeltijders relatief gezien minder van die taken hebben. Verder zijn er niet veel significante verschillen tussen mannen, vrouwen, deeltijders, voltijders, basisonderwijs of (voortgezet) speciaal onderwijs. Of het moet zijn dat mannen iets vaker dan vrouwen zeggen dat de werkdruk zeer hoog is en dat vrouwen zich iets vaker onder druk voelen staan om meer uren te maken. In het (voortgezet) speciaal

EENS/ONEENS

Een school zou een paar activiteitenbegeleiders moeten aanstellen voor de niet-lesgebonden taken.

- Helemaal eens 15%
- Eens 48%
- Geen mening 21%
- Oneens 14%
- Helemaal oneens 2%

De administratieve handelingen rondom zorgleerlingen kosten meer dan ze opleveren.

- Helemaal eens 45%
- Eens 41%
- Geen mening 6%
- Oneens 7%
- Helemaal oneens 0,3%

De verantwoordingsplicht in het onderwijs is een belangrijke oorzaak van de hoge werkdruk.

- Helemaal eens 56%
- Eens 38%
- Geen mening 3%
- Oneens 3%
- Helemaal oneens 0%

Voor mij zijn juist de niet-lesgebonden taken de slagroom op de taart.

- Helemaal eens 1%
- Eens 11%
- Geen mening 21%
- Oneens 52%
- Helemaal oneens 15%

onderwijs wordt de werkdruk iets minder vaak als (zeer) hoog ervaren als in het basisonderwijs. Op de vraag wat CNV Onderwijs kan doen aan de hoge werkdruk, overheersen de volgende acties: met de Inspectie praten over de grote verantwoordingsplicht, pleiten voor conciërges en vakleraren, het onderwijs leren 'nee' te zeggen, met dit onderzoek een duidelijk signaal afgeven aan Den Haag. Iemand schrijft vertwijfeld: 'Mag het wat minder?'

SCHRAPPEN OF BLIJVEN

De respondenten kregen de vraag voorgelegd in welke taken geschrapt of gesneden kan worden en welke taken behouden moeten blijven. De te schrappen taken staan in de infographics op pagina 11. Opvallend is dat bijna iedereen (92 procent) vindt dat de aandacht voor pesten moet blijven. En dat handelingsplannen met bijna 70 procent bovenaan eindigen in te schrappen taken. Groepsplannen en leerlingvolgsysteem scoren zowel hoog bij schrappen als bij blijven. Het wordt wel als nuttig ervaren, maar het zou minder uitgebreid kunnen. De best scorende taken die moeten blijven: aandacht voor pesten,

verkeerseducatie, aandacht voor kinderboekenweek, schoolreisje, musical groep 8 en sportdagen. De best scorende taken om tijd aan te besteden: oudercontacten, leerlingvolgsysteem en groepsplannen. Verder vragen respondenten vooral om het schrappen van uitgebreide handelingsplannen en opvoedkundige taken, aangevuld met suggesties als: schoolontbijt, avondvierdaagse, school schoonmaken met leraren en ouders, warme truiendag, nationale rekendag, lentefeest, vader-, moeder-, opa-, oma-, juffendag, Konings spelen, overblijftaken, tandenpoetslessen en 'dingen die we alleen maar doen om leuk te zijn'.

NIET GEHOORD

'Onze school wordt overstelpt door een aanbod van leuke activiteiten', vertelt een leerkracht, die liever anoniem wil blijven. 'Soms bieden ouders dan hun hulp aan en hebben ze al een compleet plaatje voor ogen hoe dat een plekje zou kunnen krijgen in ons programma. Ik merk dat onze directeur daar dan vaak "ja" op zegt omdat hij ouders niet tegen het hoofd wil stoten of wil teleurstellen. Het team wordt dan niet gevraagd of we het zien zitten en willen inplannen, maar er komt meteen de vraag wie de taak op zich neemt. Als niemand zijn vinger op steekt, wordt er iemand aangewezen.' De leerkracht in kwestie heeft een groep waar alle leerlingen een individueel lesplan hebben. 'Daardoor heb ik het behoorlijk druk, zeker als er dan ook nog niet ingecalculerde taken bij komen. Ik vind het moeilijk om mijn directeur daar op aan te spreken. Ik voel me vaak niet gehoord.'

WAT ZOU ER MOETEN GEBEUREN AAN DE HOGE WERKDruk? REACTIES OP OPEN VRAAG

- Prioriteiten stellen!
- De directeur moet wat harder worden in het afhouden van extra activiteiten gedurende het schooljaar.
- Compensatie voor te veel gemaakte uren en kijken naar verschillen in werkdruk
- Keuzes maken en schrappen.
- Meer handen in de klas en conciërges en administratief medewerkers op alle scholen.
- Overleg met team over welke taken wel/niet in de school thuishoren, in plaats van de directie dit te laten bepalen.
- Midden in een schooljaar geen taken toevoegen.
- De administratie die niets toevoegt aan beter onderwijs afschaffen.
- Niet alle maatschappelijke problemen dumpen op het bordje van de school.
- Een directeur hebben die zijn personeel verbiedt om veel te veel uren te maken.
- Leraren weer LES laten geven.
- Problemen met alcohol, drugs, seks en obesitas bij de ouders en de GGD leggen.
- Leidinggevenden verplichten om een dag in de week voor de klas te staan. Zij ervaren dan zelf de werkdruk van het personeel.
- Buitenschoolse activiteiten laten organiseren door externe partners.
- Eigen weg volgen en dit aan Inspectie en Cito meedelen.
- Het zou fijn zijn om meer tijd te hebben voor de lesgevende taken, daar ben ik leerkracht voor geworden.
- Keuzes maken, nee durven zeggen, na vaststelling taken geen nieuwe taken meer toevoegen.
- Kort en krachtig vergaderen en overleggen.
- Vakdocent gym en handenarbeid op elke school.
- Weg met de angstcultuur voor de Inspectie
- Activiteitenbegeleiders aanstellen voor het organiseren van bijzondere feesten.

Middelbare scholen lappen regels taakbeleid aan hun laars

In het voortgezet onderwijs is de werkdruk de afgelopen drie jaar (fors) toegenomen, zo blijkt uit een onderzoek onder docenten en oop'ers. Van de docenten (701 respondenten = 22 procent) zegt 91 procent dat, van de oop'ers (178 respondenten = 19 procent) 81 procent. Bijna even hoge percentages verwachten dat deze stijging van werkdruk zich de komende jaren zal doorzetten (docenten 82 procent, oop'ers 75 procent).

750 KLOKUREN?

Uit de enquête blijkt dat bij een grote groep scholen het taakbeleid op gespannen voet staat met de cao. 40 procent van de docenten antwoordt dat de maximale lessentaak bij een voltijd baan op hun school meer is dan 750 klokuren per jaar, het maximum volgens de cao. Terwijl het aantal lesweken is gestegen van 36 naar (meestal) 38 weken neemt voor veel leraren tegelijk het aantal lessen per week toe. Een kwart van de docenten geeft aan dat het aantal lessen (van 50 minuten) voor een voltijder 26 of meer is. Verder blijkt dat ruim een kwart van de docenten geen lessen van 50 minuten meer kennen, maar bijvoorbeeld 28 of 29 lessen van 45 minuten.

INSTEMMING

Opvallend is dat bij belangrijke wijzigingen in het taakbeleid niet voldaan wordt aan de regel dat ten minste tweederde van het team ermee in moet stemmen. Van de docenten zegt 47 procent dat

de opslagfactor voor- en nawerk, de uren voor deskundigheidsbevordering en de uren voor niet-lesgebonden taken. Zo zegt ruim een kwart van de docenten dat het aantal uren voor deskundigheidsbevordering bij hen op school nu minder is dan 166 uur of 10 procent van de jaartaak.

OOP

Als oorzaken voor een hoge werkdruk noemen oop'ers vooral: allerlei ongeplande bijkomende taken (69 procent), geen vervanging bij verlof of afwezigheid (59 procent) en gebrek aan waardering voor mijn werk (35 procent). 63 procent van het oop moet zo nu en dan (41 procent) of regelmatig (22 procent) overwerken. Volgens 46 procent wordt overwerk altijd gecompenseerd in tijd of geld, 20 procent zegt 'meestal', 15 procent 'soms' en 9 procent 'nooit'.

CNV ONDERWIJS

'De uitkomsten van het onderzoek voortgezet onderwijs verrassen mij niet, maar baren me wel zorgen', zegt CNV Onderwijsvoorzitter Helen van den Berg. 'Veel scholen zitten in financieel zwaar weer en zoeken de oplossing in grotere

klassen en meer lessen per leraar. En ook de druk op het oop neemt toe. De afspraken die we de afgelopen jaren hebben gemaakt met de VO-raad om iets aan de werkdruk te doen, hebben dus onvoldoende effect gehad.' Van den Berg noemt het onverantwoord dat de afspraken in de cao over het aantal klokuren en instemming van het personeel met wijzigingen in het taakbeleid niet worden nagekomen. 'Dat kan gewoon

niet! Daar moeten we het in het cao-overleg over hebben.' Ze geeft aan dat CNV Onderwijs in de scholing en coaching van MR'en extra aandacht zal besteden aan de cao-afspraken over werkdruk. 'MR'en moeten hun schoolbesturen bij de les houden op dit punt. Onze leden moeten weten wat hun rechten zijn.'

Voortgezet onderwijs: hoe is het de afgelopen drie schooljaren met uw werkdruk gesteld?

het taakbeleid bij hen op school de afgelopen drie schooljaren op cruciale punten is gewijzigd zonder peiling met tweederde meerderheid. En bijna hetzelfde percentage (46 procent) verwacht dat dit ook het komende schooljaar zo zal gaan. Uit de enquête blijkt verder dat scholen de afgelopen jaren wijzigingen hebben doorgevoerd op alle onderdelen van het taakbeleid: het aantal lessen per docent, de definitie van een les, de duur van een les,

Bijlage II

Bureaucratie basisscholen veroorzaakt werkdruk

Scholen moeten leren 'nee' te zeggen

Niet het lesgeven, maar de enorme hoeveelheid extra taken veroorzaken de hoge werkdruk in het onderwijs. Bij 47% heeft dat een negatieve uitwerking op de gezondheid, bij 60% gaat het ten koste van het privéleven en 2 van de 3 respondenten heeft minder plezier in het werk. Uiteindelijk heeft dit ook negatieve gevolgen voor de kwaliteit van het onderwijs.

Oorzaken

De extra taken op basisscholen bestaan uit een te grote hoeveelheid administratieve taken zoals het schrijven van zeer uitgebreide handelingsplannen voor leerlingen die extra zorg nodig hebben en groepsplannen.

'In steeds meer klassen zitten kinderen die extra zorg nodig hebben, zoals kinderen met autisme, ADHD en gedragsproblemen. Voor deze kinderen moeten rapporten en plannen geschreven worden' zegt Helen van den Berg, voorzitter van CNV Onderwijs. 'Leraren willen de kinderen goed les geven en de aandacht en zorg bieden die nodig is. Daarbij hoort ook het afleggen van verantwoording, maar er is nu sprake van te ver doorgesloten bureaucratie. De verantwoordingsplicht zorgt er ook voor dat er veel moet worden vergaderd. Daarin zijn scholen echt doorgeslagen. Ik wil met de onderwijsinspectie afspraken maken hoe we de bureaucratie kunnen verminderen.'

Ook maatschappelijke onderwerpen worden te snel bij de school neergelegd. Van den Berg: 'je ziet een vast patroon. Er is een incident of gebeurtenis met veel media-aandacht, er komen Kamervragen en vervolgens worden centraal vanuit Den Haag maatregelen genomen en bij scholen neergelegd. Neem een lesprogramma over obesitas of een activiteit als de koningsspelen. Echt een superleuk initiatief. Toch zijn er scholen die door de vaste onderdelen in het programma niet kunnen meedoen, maar wel de druk van ouders of overheid ervaren om wel mee te doen.'

Avondvierdaagse

Dan zijn er ook nog veel activiteiten, zoals de avondvierdaagse, de sportdag, pleinwacht en verkeersles waarvoor hulp van ouders nodig is. 'Op veel scholen zijn genoeg enthousiaste ouders te vinden om te helpen bij deze activiteiten. Op andere scholen kost het echter veel moeite om ouders betrokken te krijgen. Scholen moeten soms leren om "nee" te zeggen als er te veel werk op de schouders van de leraren komt. Ook medezeggenschapsraden kunnen hierbij een belangrijke rol spelen om te voorkomen dat de werkdruk voor een schoolteam veel te hoog wordt.'

Klik [hier](#) voor het onderzoek_

De online vragenlijst is uitgezet onder leden van CNV Onderwijs met een e-mailadres die als leraar werkzaam zijn in het primair onderwijs. 3565 leraren vulden de enquête in. Dat is een respons van 21%.

Middelbare scholen lappen regels taakbeleid aan hun laars

In het voortgezet onderwijs is de werkdruk de afgelopen drie jaar (fors) toegenomen, zo blijkt uit een onderzoek onder docenten en onderwijs ondersteunend personeel (oop). Van de docenten zegt 91% dat, van de oop'ers 81%. Bijna even hoge percentages verwachten dat deze stijging van werkdruk zich de komende jaren zal doorzetten (docenten 82%, oop'ers 75%).

750 Klokuren

Uit de enquête blijkt dat bij een grote groep scholen het taakbeleid op gespannen voet staat met de cao. 40% van de docenten antwoordt dat de maximale lessentaak bij een voltijd baan op hun school meer is dan 750 klokuren per jaar, het maximum volgens de cao. Terwijl het aantal lesweken is gestegen van 36 naar (meestal) 38 weken neemt voor veel leraren tegelijk het aantal lessen per week toe. Een kwart van de docenten geeft aan dat het aantal lessen (van 50 minuten) voor een voltijder 26 of meer is. Verder blijkt dat ruim een kwart van de docenten geen lessen van 50 minuten meer kennen, maar bijvoorbeeld 28 of 29 lessen van 45 minuten.

Instemming medezeggenschapraad

Opvallend is dat bij belangrijke wijzigingen in het taakbeleid niet voldaan wordt aan de regel dat tweederde van het team ermee in moet stemmen. Van de docenten zegt 47% dat het taakbeleid bij hen op school de afgelopen drie schooljaren op cruciale punten is gewijzigd zonder peiling met tweederde meerderheid. En bijna hetzelfde percentage (46%) verwacht dat dit ook het komende schooljaar zo zal gaan. Uit de enquête blijkt verder dat scholen de afgelopen jaren wijzigingen hebben doorgevoerd op alle onderdelen van het taakbeleid: het aantal lessen per docent, de definitie van een les, de duur van een les, de opslagfactor voor- en nawerk, de uren voor deskundigheidsbevordering en de uren voor niet lesgebonden taken. Zo zegt ruim een kwart van de docenten dat het aantal uren voor deskundigheidsbevordering bij hen op school nu minder is dan 166 uur of 10 procent van de jaartaak.

Onderwijs ondersteunend personeel

Als oorzaken voor een hoge werkdruk noemen oop'ers vooral: ongeplande bijkomende taken (69%), geen vervanging bij verlof of afwezigheid (59%) en gebrek aan waardering voor mijn werk (35%). 63% van het oop moet zo nu en dan (41%) of regelmatig (22%) overwerken. Volgens 46% procent wordt overwerk altijd gecompenseerd in tijd of geld, 20% zegt 'meestal', 15% 'soms' en 9% 'nooit'.

'De uitkomsten van het onderzoek voortgezet onderwijs verrassen mij niet, maar baren me wel zorgen', zegt CNV Onderwijsvoorzitter Helen van den Berg. 'Veel scholen zitten in financieel zwaar weer en zoeken de oplossing in grotere klassen en meer lessen per leraar. En ook de druk op het oop neemt toe. De afspraken die we de afgelopen jaren hebben gemaakt met de VO-raad om iets aan de werkdruk te doen, hebben dus onvoldoende effect gehad.' Van den Berg noemt het onverantwoord dat de afspraken in de cao over het aantal klokuren en instemming van het personeel met wijzigingen in het taakbeleid niet worden nagekomen. 'Dat kan gewoon niet! Daar moeten we het in het cao-overleg over hebben.' Ze geeft aan dat CNV Onderwijs in de scholing en coaching van MR'en extra aandacht zal besteden aan de cao-afspraken over werkdruk. 'MR'en moeten hun schoolbesturen bij de les houden op dit punt. Onze leden moeten weten wat hun rechten zijn.'

Klik [hier](#) voor het onderzoek

De online vragenlijst is uitgezet onder leden van CNV Onderwijs met een e-mailadres die als docent of oop'er werkzaam zijn in het voortgezet onderwijs. 701 docenten en 178 oop'ers vulden de enquête in. Dat is een respons van respectievelijk 22% en 19%.